

آنچه از کدکس غذایی باید بدانیم

- تعریف کدکس

کدکس در لغت بمعنای آیین نامه، مقررات، نشانه و آلیمانتاریوس به معنای مواد غذایی می باشد.
کدکس عبارت است از جمع آوری و تطبیق بین المللی استاندارد های مواد غذایی و ارایه آن به شکل واحد.
تاریخچه تشکیل کمیسیون کدکس غذایی

در یازدهمین کنفرانس **FAO** در ۱۹۶۱ و شانزدهمین اجلاس جهانی **WHO** در ۱۹۶۳ تشکیلات جدیدی تحت عنوان کمیسیون آیین نامه مواد غذایی

"Codex Alimentarius Commission"

به منظور اجرای استانداردهای مشترک **FAO/WHO** در زمینه مواد غذایی به وجود آمد در حال حاضر ۱۷۲ کشور عضو کدکس می باشند.

-اهداف کمیسیون کدکس غذایی

۱- حفظ منافع و بهداشت مصرف کنندگان

۲- تسهیل روابط تجاری و هماهنگ شدن اقدامات انجام شده در زمینه مواد غذایی

۳- هماهنگ نمودن کلیه فعالیتهای استاندارد مواد غذایی در بخشهای دولتی و غیر دولتی

۴- تعیین اولویت و ارائه راهنماییهای لازم در زمینه پیش نویسهای استاندارد با کمک سازمانهای ذینفع

۵- نهایی نمودن استانداردها و انتشار آنها به صورت مقررات و یا **codex** در قالب استانداردهای منطقه ای

یا بین المللی

۶- تکمیل و اصلاح استانداردها پس از بررسی های مناسب و لازم

- روش تدوین استانداردهای کدکس

روش معمولی: دارای ۸ مرحله (**step**) است که کشورهای عضو در مراحل ۳، ۶ و ۸ نظرات خود را اعلام

می نمایند.

روش سریع: دارای ۵ مرحله است که کشورهای عضو نظرات خود را در مراحل ۳ و ۵ اعلام می نمایند.

چهارچوب استانداردهای کدکس مواد غذایی

نام استاندارد

دامنه کاربرد

تعریف

ترکیبات اصلی تشکیل دهنده و عوامل کیفیتی

افزودنی ها

آلاینده ها

ویژگیهای بهداشتی
وزن و اندازه
برچسب گذاری
روش آزمون و نمونه گیری

ساختار تشکیلات کدکس بین المللی

کمیسیون کدکس مواد غذایی **C.A.C** شامل (دبیر خانه و کمیته اجرایی) و کمیته اجرایی شامل (کمیته های منطقه ای، کمیته های اجرایی بین دولتی، کمیته محصولات مواد غذایی، کمیته موضوعات عمومی کمیته موضوعات عمومی (۹ کمیته فنی)

باقیمانده آفت کشها

سیستم بازرسی و صدور گواهینامه برای مواد غذایی وارداتی و صادراتی

باقیمانده داروهای دامی

تغذیه و رژیمهای ویژه غذایی

برچسب گذاری مواد غذایی

روشهای آزمون و نمونه برداری

اصول کلی

افزودنیها و آلاینده های مواد غذایی

بهداشت مواد غذایی

کمیته محصولات غذایی (۱۱ کمیته فن)

میوه ها و سبزیهای فراوری شده

میوه ها و سبزیجات تازه

چربیها و روغنها

فراورده های کاکائو و شکلات

شکر

شیر و فراورده های آن

آبهای معدنی طبیعی

ماهی و فراورده های شیلاتی

بهداشت گوشت

غلات، حبوبات و بقولات

پروتینهای گیاهی

کمیته های اجرایی بین دولتی (۳ کمیته فنی)

غذاهای حاصل از بیوتکنولوژی (ژاپن)

خوراک دام (دانمارک)

آبمیوه ها و سبزیها (برزیل)

کمیته های منطقه ای (۶ کمیته فنی)

آسیا (کره)

آفریقا (مراکش) اروپا (جمهوری اسلواکی)

خاور نزدیک (اردن)

آمریکای لاتین (آرژانتین)

آمریکای شمالی و اقیانوسیه (ساموآ)

تعداد استانداردها و آیین کارهای تدوین شده توسط کمیسیون کدکس

استانداردهای محصولات غذایی 202

استانداردهای عمومی و راهنماهای بر چسب گذاری ۷

راهنماها و آیین کارهای محصولات غذایی ۳۸

خدمت‌های آفت کشها ۲۵۷۹

آیین کارها و راهنمای کلی بهداشت مواد غذایی ۵

تعیین حد افزودنیهای مواد غذایی ۶۸۳

تعیین حد افزودنیهای مواد غذایی 377

راه های ارزیابی خطر ۵

راهنماها و توصیه های نحوه اجرای بازرسی و صدور گواهینامه ۲۲

استانداردها و راهنماها و آیین کارهای آلاینده ها ۱۴

مجموع ۳۹۳۲

قوانین و مقررات کدکس

قوانین کدکس هر ساله در کتاب روش اجرائی (procedure manual) تدوین و منتشر میگردد.

قانون کدکس دارای ۱۰ اصل (article) می باشد که در آن نحوه فعالیتها، چگونگی پذیرش اعضا،

عملکرد آنها و تدوین استانداردها، تشریح گردیده است.

تاریخچه کدکس غذایی در ایران

نخستین طرح شورای کدکس در سال ۱۳۶۳ از سوی مدیریت غذایی و کشاورزی تهیه و منتشر گردید. در سال ۱۳۶۶ اولین اساسنامه آن تدوین شد. در سال ۱۳۶۸ از سوی مدیریت وقت موسسه مکاتباتی با وزارت امور خارجه و وزارت کشاورزی جهت استقرار دبیرخانه و مکانی برای تشکیل جلسات و سایر موارد انجام شد. در طول سالهای فوق ۲۷ نشست در ۱۶ گروه مختلف برگزار گردید که از سوی مدیر اجرایی کدکس بعنوان اولین کمیته ملی کدکس در آسیا مورد تشویق قرار گرفت. سرانجام با توجه به بحث WHO و مسایل ایجاد شده از سوی اتحادیه اروپا برای کشور، مجدداً در سال ۱۳۷۷ اساسنامه جدیدی تدوین شد. در یکصد و یکمین اجلاس شورای عالی استاندارد، اساسنامه ای تحت عنوان "دستور العمل شورای هماهنگی کدکس غذایی ایران" به تصویب رسید.

ساختار کدکس صنایع غذایی ایران

شورای هماهنگی کدکس صنایع غذایی ایران شامل کمیسیون ملی غذای ایران **N.C.C** شامل دبیرخانه کمیسیون ملی کدکس، کمیته های فنی، امور مالی.

اعضا شورا

وزیر محترم جهاد کشاورزی
وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
وزیر محترم بازرگانی
وزیر محترم صنایع و معادن
وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری
رئیس موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

سازمانهای مسئول تشکیل کمیته های فنی

وزارت جهاد کشاورزی ۱۰ کمیته
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ۲ کمیته
وزارت بازرگانی ۱ کمیته
انستیتو علوم تغذیه و صنایع مواد غذایی ۱ کمیته

موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران ۸ کمیته
وزارت صنایع و معادن 1 کمیته

کمیته های فنی وزارت جهاد کشاورزی

باقیمانده داروهای دامی
غلات، حبوبات و بقولات
شیر و فراورده های آن
ماهی و فراورده های شیلاتی
باقیمانده آفت کش ها
بهداشت گوشت و فراورده های گوشتی
میوه ها و سبزیهای تازه و خشک
مواد غذایی حاصل از فراوری زیستی
خوراک دام و طیور

کمیته های فنی موسسه استاندارد

آبمیوه و سایر نوشیدنیها
روغنها و چربیها
آلاینده های مواد غذایی
برچسب گذاری مواد غذایی
بازرسی و صدور گواهینامه
نمونه برداری و روش آزمون
اصول کلی
کمیته اجرایی

سایر کمیته های فنی

شکر، شکلات و فراورده های کاکائو وزارت بازرگانی
افزودنی های مواد غذایی وزارت بهداشت
بهداشت مواد غذایی وزارت بهداشت
تغذیه و رژیم های ویژه غذایی انستیتو علوم تغذیه
میوه ها و سبزیهای فرآیند شده وزارت صنایع

چگونگی ارتباط کمیسیون کدکس غذایی در کشورها

از طریق **contact point** موسسه استاندارد عامل ارتباطی کمیسیون کدکس غذایی در ایران است. دیرخانه شورای هماهنگی کدکس در موسسه و در مدیریت غذایی و کشاورزی مستقر می باشد. رییس موسسه، نایب رییس شورا و رییس کمیسیون ملی کدکس غذایی ایران میباشد.

اهم اقدامات انجام شده کدکس غذایی ایران

تشکیل چهار جلسه برای شورای هماهنگی کدکس و پنج جلسه جهت کمیسیون ملی کدکس ایجاد هماهنگی در اعزام هیئت های نمایندگی به اجلاس های کدکس تهیه و تصویب شش آیین نامه و روش اجرایی کدکس تشکیل ۲۱ کمیته فنی تشکیل کمیته منطقه ای خاور نزدیک و کمیته اجرایی در سطح ملی ارسال نظرات و پیشنهادات کارشناسی کمیته های فنی به کمیسیون کدکس واگذاری پیش نویس تعیین حد مجاز آفلاتوکسین در مغزهای درختی (پسته) به ایران تدوین پیش نویس استاندارد بین المللی ، دوغ- مشارکت در تدوین پیش نویس رسمی صدور گواهینامه بازرسی فرآورده های غذایی - پیشنهاد تکمیل پیش نویس راهنمای تجزیه و تحلیل ارزیابی خطر... پیشنهاد طرح تخصیص بودجه کدکس جهت انجام بهینه امور در سطح کشور و پیگیری آن از سازمان مدیریت و برنامه ریزی صدور احکام برای رئوسا و دبیران و اعضای کمیته فنی ایجاد هماهنگی استفاده از امکانات مالی و فنی صندوق مشترک **FAO/WHO –trust fund** بمنظور شرکت در اجلاسهای کدکس. تهیه ۵ فصلنامه داخلی کدکس غذایی ایران ایجاد وب سایتهای کدکس غذایی ایران جهت تعاملات و اطلاعات کمیته های فنی با آدرس اینترنتی **www.isiri-codex.ir** پیشنهاد تدوین استراتژی ملی کدکس با توجه به درخواست کمیته ها و اعلام نظر از سازمانها در این رابطه. تهیه فراخوان کدکس مبنی بر جذب متخصصان و کارشناسان برای عضویت در کمیته های فنی که بالغ بر ۱۶۵ نفر اعلام آمادگی نموده اند.

گرد آورنده: صمدی

رییس اداره بررسی و نظارت بر طرحها